

En globalt konkurrencedygtig region

Udkast til Vækstforums handlingsplan 2013-2014

Indhold

Velkommen til Handlingsplan 2013-2014.....	3
Strategiske indsatsområder	5
Energi og miljø	6
Fødevarer	9
Velfærdsinnovation.....	11
Turisme	13
Generelle rammebetingelser	15
Uddannelse og kompetenceudvikling	16
Innovation og forretningsudvikling	19
Digitalisering (med fokus på Smart Region).....	21
Iværksætteri	23
Økonomi	24
Bilag 1 - Oversigt over igangsatte vækstforum-initiativer, der rækker ind i 2013-2014.....	24
Bilag 2 - Erhvervsudviklingsstrategiens mål	29

Velkommen til Handlingsplan 2013-2014

Med denne handlingsplan sættes rammen for hvilke initiativer, Vækstforum vil sætte i gang i 2013 og 2014 som led i at indfri de mål, erhvervsudviklingsstrategien har sat frem mod 2020. Erhvervsudviklingsstrategiens vision er, at *Region Midtjylland er en globalt konkurrencedygtig region – blandt de bedste i Europa.*

Erhvervsudviklingsstrategien er en selvstændig del af den Regionale Udviklingsplan, der har som mål, at Region Midtjylland i 2030 er en international vækstregion i et sammenhængende Danmark. Den Regionale Udviklingsplans vision for erhvervs- og turismeområdet er, at der i 2030 er skabt et globalt konkurrencedygtigt erhvervsliv, der baserer sig på bæredygtig vækst og har formået at omsætte samfundets udfordringer til forretning.

De initiativer, der igangsættes i regi af denne handlingsplan for 2013-2014, har derfor det fællestræk, at de sættes i værk med det formål at styrke det midtjyske erhvervslivs globale konkurrencedygtighed, skabe synergi og sammenhæng mellem indsatsområder og skabe målbar erhvervsøkonomisk effekt.

Den konkrete udformning af initiativerne tager enten udgangspunkt i evalueringer af initiativer iværksat i perioden 2007-2012, eller – hvis der ikke er erfaringer at bygge videre på – i forprojekter, der udfolder initiativets aktiviteter og organisering.

Effekten er omdrejningspunktet for ethvert initiativs indhold. Udviklingen af et initiativ vil altid udspringe af ønsket om at opnå en effekt i forhold de strategiske mål, Vækstforum har opstillet:

- Øge værdiskabelsen gennem produktivitet og beskæftigelse
- Øge eksporten

Derudover skal alle initiativer forholde sig til hvordan der i den konkrete udformning arbejdes med:

- Internationalisering
- Gode vilkår i yderområder og landdistrikter.

Evaluering og effektmåling

Effekten af initiativer overvåges via evalueringer, analyser og løbende opfølgninger på resultatkontrakter.

Der udarbejdes resultatkontrakter for alle erhvervsudviklingsprojekter, som modtager finansiering fra Region Midtjyllands erhvervsfremmemidler.

Resultatkontrakten er ramme for et sammenhængende fokus på realiseringen af målene for initiativet.

I halvårslige statusopgørelser følges der op på fremdriften af de igangsatte initiativer, med udgangspunkt i de mål, der er opstillet i resultatkontrakterne. Effekterne af de igangsatte initiativer skal dog også vurderes i forhold til målene for indsatsområdet, og i forhold til de overordnede strategiske mål, som indsatsområderne udspringer af.

Resultaterne af de igangsatte initiativer udgør til sammen trin på vejen til at nå de langsigtede strategiske målsætninger. Og de resultatkrav, der opstilles i resultatkontrakten, skal kunne dokumentere disse trin på vejen.

Vækstforum har siden 2007 igangsat initiativer inden for en samlet økonomisk ramme på ca. 3 mia. kr., inkl. ekstern medfinansiering. Ved indgangen til 2013 var der mere end 100 aktive

initiativer og projekter, som i mange tilfælde fortsætter hele den kommende handlingsplanperiode.

De aktiviteter, der sættes i gang i 2013-2014, bygger således videre på det solide fundament, som Vækstforums hidtidige indsats udgør. Behovet for at igangsætte nyt skal ses i relation til de igangværende initiativer, og de resultater, der er opnået med den hidtidige indsats.

Perioden 2013-2014 vil i vid udstrækning være en periode, hvor den eksisterende indsats skal optimeres yderligere, mens omfanget af helt nye initiativer, som igangsættes i løbet af perioden, vil være mindre end de foregående år.

En af de måder, hvorpå indsatsen kan optimeres, er ved i højere grad at arbejde ud fra en "intelligent specialiserings-tilgang" i forhold til de fokuserede indsatsområder.

Der er med den igangsatte indsats taget godt hul på at adressere de udfordringer, som det midtjyske erhvervsliv står overfor i de kommende år. Ifølge en OECD-analyse offentliggjort i september 2012 er de væsentlige udfordringer for Region Midtjylland i de kommende år bl.a. at få øget den relativt lave produktivitetsvækst sammenlignet med de førende OECD-lande; at fastholde den globale konkurrenceevne inden for de regionale styrkepositioner; at sikre et bedre match mellem virksomhedernes behov og arbejdsstyrkens kompetencer; at forebygge fremtidig mangel på arbejdskraft; at adressere udkantsområdernes befolkningsnedgang; og at udvikle, fastholde og tiltrække "innovations-ressourcer" i form af kvalificerede medarbejdere, offentlige investeringer i forskning og udvikling samt høj-innovative virksomheder.

Der skal imidlertid være rum til at igangsætte nye initiativer hvor der er behov for sådanne – ikke mindst i regi af partnerskaber med eksempelvis regeringen, hvor samspillet mellem det regionale og statslige niveau kan skabe synergi og gennemslagskraft. I løbet af første halvår 2013 vil der blive indgået en ny Vækstpartnerskabsaftale mellem Vækstforum og regeringen. De konkrete initiativer, som denne aftale indeholder, vil blive indarbejdet i Handlingsplan 2013-2014. Frem til sommeren 2013 vil handlingsplanen således være et dynamisk dokument.

Den nye nationale vækstpolitik, herunder regeringens nationale innovationsstrategi og tilknyttede klyngestrategi, vil også være en vigtig ramme for Handlingsplan 2013-2014. Regeringens innovationsstrategi er således på linje med den Regionale Udviklingsplans vision for erhvervs- og turismeområdet i sin målsætning om, at efterspørgslen efter nye løsninger på samfundsudfordringer skal være med til at drive innovation.

Med den nye nationale vækstpolitik følger også nye mulige finansieringskilder, der kan supplere de regionale midler. Det drejer sig bl.a. om de nye puljer, som vil følge anbefalingerne fra de nationale Vækstteams og dermed udmøntningen af regeringens kommende vækstplaner.

Strategiske indsatsområder

Med afsæt i Erhvervsudviklingsstrategien 2010-2020, *En globalt konkurrencedygtig region*, koncentrerer indsatsen i 2013-2014 sig fortsat om fire strategiske indsatsområder, som allerede spiller en stor rolle – eller har potentiale til at komme til at spille en stor rolle – for vækst og udvikling i Region Midtjylland. Arbejdet tager afsæt i en innovationsnetværkstilgang, som understøtter klyngedannelser og –udvikling blandt virksomheder inden for de områder, indsatsene fokuserer på.

De strategiske indsatsområder er:

- **Energi og miljø**
Energi og miljø er en af Region Midtjyllands erhvervsmæssige styrkepositioner vurderet ud fra beskæftigelse, omsætning og eksport. Region Midtjylland er hjemsted for flere fyrtårnsvirksomheder inden for energi og miljø, og dertil kommer en lang række mindre virksomheder, som nu er nået til en fase, hvor de skal omstille sig til det hurtigt voksende globale marked for energi- og miljøteknologi. Med baggrund i regionens eksisterende styrkepositioner, og i potentialet på det globale marked, har energi og miljø været et særligt indsatsområde for Vækstforum siden 2007.
- **Fødevarer**
Fødevareerhvervet er en erhvervsmæssig styrkeposition i Region Midtjylland, som tegner sig for en betydelig del af beskæftigelsen og eksporten i Region Midtjylland. Men der er behov for en højere grad af innovation og produktdifferentiering, hvis de midtjyske fødevarer virksomheder fortsat skal bidrage til vækst og udvikling i både de større byer og de mindre samfund i regionen. Derfor har også fødevarer været et særligt indsatsområde for Vækstforum siden 2007.
- **Velfærdsinnovation**
Partnerskabet bag Vækstforum omfatter organisationer, som er store efterspørgere efter velfærdsydelser, og dette giver særlige muligheder for at udvise strategisk lederskab inden for en fokuseret satsning på at fremme velfærdsinnovation som et stærkt forretningsområde i Region Midtjylland. Indsatsområdet vedrørende Velfærdsinnovation blev i 2010 introduceret som en afløser for megasatsningen inden for Erhverv-Sundhed.
- **Turisme**
Region Midtjylland har ikke hidtil udnyttet væksten på det globale marked for turisme til markant at øge antallet af turister og deres forbrug. Tværtimod har sektoren været præget af tilbagegang. Vækstforum vedtog derfor i 2011 en ambitiøs vækstplan for turismeerhvervet, *Handlingsplan 2015 - Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland*, der har som mål at øge omsætningen og beskæftigelsen i erhvervet.

Arbejdet med de fire strategiske indsatsområder vil i perioden 2013-2014 være baseret på et stærkt videngrundlag opbygget gennem analyser, evalueringer og dataindsamlinger, der tilsammen tegner et fremafskuende billede af de internationale tendenser, udfordringer og muligheder, som virksomhederne inden for satsningsområderne står overfor, samt af de konkrete initiativer, der kan bidrage til at fremme områdernes bidrag til den regionale vækst og udvikling yderligere.

Energi og miljø

Hvad er der allerede sat i gang inden for Energi og miljø?

Energi og miljø har fra 2007 været et særligt indsatsområde for Vækstforum. Der er således med støtte fra Vækstforum og Regionsrådet, suppleret med EU-midler samt statslige og private midler, iværksat en mere end 40 projekter, programmer og andre initiativer på området.

Følgende større programmer er iværksat og løber ind i handlingsplanperioden 2013-2014:

- Udvikling og omstilling af vindmølleindustrien
- Erhvervsudvikling inden for biomasse til energi
- Erhvervsudvikling i fjernvarmesektoren
- Udvikling af cleantech produkter i små og mellemstore virksomheder
- Rethink Business – Join the Circular Economy Revolution
- Vand: Fra global udfordring til regional vækst

På *vindområdet* er indsatsen koncentreret om at støtte underleverandørernes omstilling til det globale marked, herunder via etablering af virksomhedsnetværk og gennem målretning af uddannelses- og kursusaktiviteter efter virksomhedernes behov. Et samlet program til at støtte op om vindområdets udvikling blev i 2011 igangsat i samarbejde med Vindmølleindustrien. Programmet løber frem til midten af 2014.

Inden for *biomasse* til energi er der iværksat en række projekter, som udvikler og demonstrerer ny teknologi og nye løsninger, som kan danne basis for erhvervsudvikling på området. Det gælder f.eks. på biogasområdet og inden for biomasse fra naturområder og dyrkede energiagrøder på marginaljorder, hvor der i begge tilfælde ud over produktion af energiråvarer kan opnås en positiv effekt på vandmiljøet. Det forventes, at bevillingen vil være fuldt ud disponeret i løbet af 2013. Inden for dyrkning og anvendelse af vandplanter (alger) til energiformål har Vækstforum støttet et projekt, som slutter i starten af 2013.

Vækstforum har på *fjernevarmeområdet* i 2012 iværksat et program til gennemførelse af demonstrationsprojekter på fjernvarmeområdet. Programmet er under implementering og løber ind i 2015. Endelig har Vækstforum iværksat et program, *CleanTEKmidt*, til støtte af produktudvikling i små og mellemstore virksomheder. Programmet løber til udgangen af 2014.

Vækstforum har igangsat en indsats på cirkulær økonomi med to initiativer, som begge løber til 2014. Baggrunden for denne indsats er, at globale klimaforandringer, befolkningsvækst og ændrede forbrugsmønstre m.m. øger presset på knappe råvarer og dermed behovet for resourceeffektivitet. Produkter skal designes, så de kan genanvendes eller indgå i naturens kredsløb igen. Cirkulær økonomi gør dette og fremmer innovation, udvikling af nye forretningsmodeller og nye organiserings- og samarbejdsformer. Virksomhederne får et strategisk beredskab, så de forberedes optimalt til de ændrede samfunds- og markedsvilkår. Cradle to Cradle (C2C)-initiativet *Rethink Business – Join the Circular Economy Revolution* skal styrke SMV'ernes innovation, forretningsudvikling og vækst gennem strategisk hjælp til ledelsen og øget offentlig efterspørgsel. Initiativet *Vand: Fra global udfordring til regional vækst* fokuserer på markedssignaler og strategisk efterspørgsel fra det offentlige i f.t. klimaudfordringer på vandområdet og hvordan dette kan forbedre virksomhedernes innovationskraft og konkurrenceevne.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer er, at midtjyske virksomheders har forbedret deres vækstmuligheder. Dette er opnået gennem udvikling og demonstration af ny teknologi samt nye produkter og løsninger, som kan markedsføres af virksomhederne.

Effekterne af indsatsen i f.t. til cirkulær økonomi er indtil videre nye netværksdannelser, opbygning af strategisk beredskab, motivation og gearing af virksomhederne i f.t. nye forretningsområder

Udfordringer

Der kommer stadigt flere reguleringer og initiativer inden for cirkulær økonomi fra bl.a. EU, OECD og den danske stat. Det skyldes hensynet til miljø og ressourcer, men også de store samfundsøkonomiske fordele ved cirkulær økonomi. En analyse fra McKinsey & Co. viser, at nettogevinsten ved at omstille til cirkulær økonomi i EU alene vil være 340 til 630 milliarder USD pr. år. EU's vækststrategi 2020 fokuserer da også bl.a. på ressourceeffektivitet. I Danmark er det bl.a. regeringens innovationsstrategi, indspil fra nedsatte vækstteams og finanslovsinitiativer 2013, der har et stærkt fokus på grøn omstilling, ressourceeffektivitet og cirkulær økonomi og hvordan erhvervsliv og samfund geares til omstillingen.

Regeringen har en målsætning om, at Danmark frem mod 2050 skal omstilles til 100 % vedvarende energi, og Region Midtjylland har i den Regionale Udviklingsplan et fælles mål med kommunerne om 50 % vedvarende energi allerede i 2025. Der vil blive tale om opbygning af et nyt energisystem, hvor de forskellige vedvarende energiformer spiller sammen i et intelligent energisystem. Dette vil ikke alene kræve meget store investeringer, men også teknologiudvikling og nytænkning.

Midtjyske virksomheder har som udgangspunkt gode forudsætninger for at tage del i denne udvikling, som kan danne grundlag for nye muligheder for vækst og eksport. Da der i stor udstrækning er tale om små og mellemstore virksomheder med begrænsede ressourcer, vil der dog være behov for, at virksomhederne arbejder sammen om innovation og forretningsudvikling i klynger og netværk. Det vil være muligt for Vækstforum, evt. sammen med Forsknings- og Innovationsstyrelsen, at støtte sådanne innovationsnetværk inden for indsatsområderne vind, biomasse og fjernvarme.

Initiativer i 2013-2014

- Intelligente energisystemer (smart grid).
Det kommende vedvarende energisystem, hvor energiproduktionen ikke alene, som hidtil, tilpasses forbruget, men også naturgivne forhold, som vindstyrke og solindfald, vil der være behov for nye teknologier. Det kan f.eks. være it-systemer, som styrer forbruget, så det i en vis udstrækning finder sted, når det er mest hensigtsmæssigt i forhold til energiproduktion og belastning af elnettet. Et initiativ på området skal tage udgangspunkt i udfordringerne på området og det erhvervsmæssige potentiale i Regionen.

Videreførelse af igangværende initiativer/nye initiativer, der tager direkte afsæt i igangværende initiativer:

- Fortsat støtte til udvikling og omstilling af vindmølleindustrien.
Der vil fortsat være behov for at støtte udvikling og omstilling af de små og mellemstore virksomheder, som er underleverandører til vindmølleindustrien.

- Nyt program til støtte af erhvervsudvikling inden for biomasse til energi. Der vil fortsat være behov for at støtte udviklings- og demonstrationsprojekter på området til gavn for udviklingen af de midtjyske virksomheder. Det vurderes bl.a. at være basis for virksomhedsudvikling inden for bioraffinering, hvor plantemateriale omdannes til f.eks. foder, energi og materialer. Ved Holstebro planlægges landets hidtil største bioraffineringsanlæg, Maabjerg Energy Concept.
- Cirkulær økonomi (videreførelse af Cradle2Cradle). Vækstforum vil arbejde videre med at understøtte erhvervslivets omstilling til cirkulær økonomi i regionen, f.eks. i.f.m. nye forretningsmodeller; systemer, der understøtter genanvendelse og styring af ressourcestrømme; pilotprojekter om "materialebørser"; iværksætterhuse, markedsmodning; offentlig efterspørgsel; og strategiske partnerskaber med f.eks. staten og andre Vækstfora, der skaber volumen.
- Vidensamarbejde om klimaudfordringer. Med afsæt i erfaringer fra Innovations- og forretningsudviklingsinitiativet *Genvej til ny viden* undersøges det, hvordan Aarhus Universitets forskningsmæssige indsats i.f.t. *The Grand Challenges* og EU's program *Horizon 2020* kan udnyttes i en fokuseret indsats, hvor virksomheder udvikler nye forretningsområder i samarbejde med forskere i.f.t. globale, samfundsmæssige udfordringer, f.eks. på klimaområdet.

Fødevarer

Hvad er der allerede sat i gang inden for Fødevarer?

Vækstforum understøtter det midtjyske fødevarerhvervs udvikling gennem fødevareratsningen *Klog hverdagsmad som sund forretning*. Ratsningen omfatter innovationsmiljøet *Future Food Innovation (FFI)*, en innovationspulje samt rådgivnings- og virksomhedsudviklingsprogrammet *FØDEVAREmidt*. Ratsningen rummer derudover uddannelses- og kompetenceudviklingsinitiativer, herunder arbejdet med etableringen af et sammenhængende *kompetencecenter for fiskeriet* i Thyborøn, samt en særlig indsats for at fremme fødevarerudvikling i landdistrikter og yderområder. Initiativerne under fødevareratsningens fungerende handlingsplan afsluttes med udgangen af 2014.

På baggrund af handlingsplanen er der igangsat en række tilbud, der bl.a. skal hjælpe fødevarerhvervsaktører i overgangen fra en traditionel fødevarerproduktion med fokus på ensartet sikker kvalitet og store mængder til en mere differentieret højværdiproduktion. Denne omstilling kræver nye kompetencer, nye samarbejder og et større udsyn. Ved at samle regionens stærke vidensmiljøer i et konsortium under *Klog hverdagsmad* har virksomhederne fået én samlet indgang til innovationssystemet. FFI fungerer således som en koordinerende udviklingsenhed, der i første omgang hjælper virksomhederne hen til de rigtige samarbejdspartnere med den bedste viden og de mest oplagte finansieringskilder.

Klog hverdagsmad handler om at styrke virksomhedernes innovationsevne og om at klæde videnmiljøerne bedre på til at få ny viden bragt i spil i virksomhederne med henblik på at skabe fremtidens forretningsområder. I den proces kan der vise sig behov for basale virksomhedsudviklingsaktiviteter, og her skal Væksthus Midtjyllands generelle rådgivningsprogrammer, støttet op af *FØDEVAREmidt*, hjælpe med at få afklaret og forberedt virksomhederne på nye markedsvilkår og til at blive udviklingsparate.

Et omfattende analysearbejde under *Klog hverdagsmad* peger på, at et stadigt stigende behov for kompetenceudvikling i virksomhederne ikke nødvendigvis kan dækkes ind af det, som uddannelsesinstitutionerne tilbyder i dag. Dette har ført til et udviklingssamarbejde mellem regionale uddannelsesinstitutioner med erhvervsrettede fødevareruddannelser og en række fødevarerhvervsaktører. Initiativet har indtil videre været finansieret af regionen, og det videreføres gennem FFIs bevilling og med FFI som projektansvarlig indtil udgangen af 2014.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer har indtil videre været en succesfuld samling af innovationsmiljøet i regionen, hvilket har gjort det nemmere for fødevarerhvervsaktører og andre aktører at få den relevante innovationshjælp. Samtidig er der skabt synlighed om regionen som Danmarks førende fødevarerregion, og det er lykkedes at få videninstitutioner og virksomheder inddraget i partnerskabet omkring etablering af et fælleseuropæisk Knowledge and Innovation Community (KIC) inden for fødevarerområdet. Mere konkret har en række fødevarerhvervsaktører gennem ratsningen deltaget i og fået hjælp til innovationsaktiviteter, hvilket ifølge midtvejsevalueringen af fødevareratsningen medio 2012 har haft en betydelig positiv forretningsmæssig effekt.

Udfordringer

I den nye nationale innovationsstrategi peges der bl.a. på behovet for særlige specialiseringer og nationale prioriteringer i den regionale erhvervsudviklingsindsats. Vækstforums fødevarer-

satsning har på mange måder været på forkant i forhold til at positionere, dokumentere og implementere en stærk specialisering inden for fødevarerområdet i Region Midtjylland i samarbejde med både regionale og nationale aktører. Arbejdet vil blive fortsat i den kommende handlingsplanperiode, bl.a. med en smart specialisation analyse.

Initiativer i 2013-2014

- Smart specialisation – Region Midtjyllands rolle i den nationale fødevarereklynge.
En dybdegående smart specialisation-analyse af de unikke regionale styrkepositioner – med fokus på hvordan de stærke fødevarer miljøer og virksomheder på bedst mulig måde kan bidrage til og drage nytte af en national fødevarereklynge og et internationalt innovations- og forskningsnetværk – skal bidrage til den videre udvikling af et internationalt førende innovationsmiljø for klog hverdagsmad i Region Midtjylland. Initiativet følges op af en række strategiske initiativer, herunder indledende konceptudvikling af Food Universe – et internationalt fødevarereksperimentarium - og andre strategiske indsatser, som skal føre frem mod udarbejdelsen af en ny handlingsplan, der sigter på en styrket national såvel som international profil for fødevarer satsningen fra 2015.
- Uddannelse og kompetencer i fødevarer virksomheder.
Et samarbejde mellem regionens uddannelsesvirksomheder og FFI skal afprøve nye uddannelsesformer, der mere målrettet kan adressere virksomhedernes umiddelbare kompetencebehov. Resultaterne skal forankres i tværgående samarbejder mellem uddannelsesinstitutionerne og kan forhåbentlig også inspirere nationale uddannelsesaktører og ministerier i udviklingen fremtidens fødevarer uddannelser

Videreførelse af igangværende initiativer/nye initiativer, der tager direkte afsæt i igangværende initiativer

- Future Food Innovation (FFI) – Et internationalt innovationsmiljø for fødevarer innovation.
Initiativet er med afsæt i fødevarer satsningens midtvejsevaluering blevet forlænget indtil udgangen af 2014. Udover innovationsmiljøets hidtidige tilbud til fødevarer virksomheder vil der fremadrettet også blive fokuseret på kapitalformidling til SMV, internationalisering og uddannelses- og kompetencebehov i fødevarer virksomheder.
- Etablering af professionelle afsætningsnetværk.
Der er indtil videre iværksat 3 fødevarer projekter under det regionale Grøn Vækst program – Madlandet i Vest, Midt i Midt og Smag på Landskabet. Formålet med indsatsen er at øge særligt de små fødevarer producenters og lokale fødevarer netværks forretningsmæssige kompetencer ved at samle dem i større professionelle afsætningsnetværk.

Nye initiativer, som kan udspringe af strategiske samarbejder

- KIC (Knowledge and Innovations Community) inden for fødevarer – Food4Future.
Region Midtjylland er partner i Foodbest – et samarbejde på tværs af Region Hovedstaden, Region Skåne og Region Midtjylland, der arbejder for at få etableret et fælles europæisk KIC inden for fødevarer området. Indsatsen fokuserer bl.a. på at positionere og klargøre regionale kompetencer i fødevarer virksomheder og viden miljøer i forhold til deltagelse i et fælles europæisk innovations- og forskningsnetværk.
- Strategisk samarbejde med nationale initiativer og regionale fødevarer satsninger, herunder om udmøtning af anbefalinger fra regeringens vækstteam for fødevarer.
Regionens samarbejde med nationale initiativer inden for fødevarer området, eksempelvis FOOD (eks. Food Festival) og Madkulturen, udbygges. Samtidig skal det tværregionale samarbejde styrkes, herunder skal det undersøges, om der kan ske en integration af de regionale fødevarer satsninger på udvalgte områder.

Velfærdsinnovation

Hvad er der allerede sat i gang inden for Velfærdsinnovation?

Vækstforum har arbejdet for at forbedre rammerne for offentlig-private innovationssamarbejder med det formål at udvikle nye velfærdsløsninger. Derudover er der satset på aktiviteter, der kan højne forretningskompetencerne og iværksætterier på feltet. Indsatsen har været koncentreret om sundhedsområdet, hvor store offentlige investeringer rummer et erhvervsmæssigt potentiale, som vi skal blive bedre til at udnytte.

Medtech Innovation Center (MTIC) 2009-2014 arbejder med specialiseret rådgivning inden for medico-teknologi, sundhedsit og medicinalområdet. MTIC introducerer virksomheder til det internationale marked, arrangerer masterclasses, specialiseret rådgivning og bistår til professionaliseringen på området. Centralt for medico-teknologi og sundhedsit er, at der kan opnås store fordele ved at være tæt på hospitalsmiljøer, og derigennem få viden om de behov, der er ude på hospitalerne. Derfor er der på nuværende tidspunkt placeret en MTIC-medarbejder på Regionshospitalet Horsens, Regionshospitalet Randers og Aarhus Universitetshospital, der i tæt samarbejde med det kliniske personale, kommuner og erhvervslivet arbejder strategisk med innovation.

For at understøtte og kvalificere den fælles interesse for offentlig-privat innovation har de fem regioner samlet sig i *OPI-Lab* januar 2011 til juni 2014. Initiativet arbejder med erfarings- og vidensopsamling med OPI, og med at finde løsninger på, hvordan barriererne kan overvindes. I regi af OPI-Lab arbejdes der i Region Midtjylland med Intelligent Offentlig Efterspørgsel, og udviklingen af "smarte" modeller for dette.

UNIK januar 2010 – december 2013 er ligeledes et tværregionalt projekt, hvor fokus er på at styrke samarbejdet mellem virksomheder, videninstitutioner og offentlige parter i udviklingen af teknologi til kronikere. Projektet er under ledelse af Syddansk Universitet, og involverer talrige parter fra ind- og udland.

Et samarbejde mellem Fornyelsesfonden og de regionale Vækstfora - *Partnerskab om sundheds- og sygehusinnovation* - skal bidrage til at realisere sygehusbyggeriernes erhvervsmæssige potentiale ved at fremme udvikling, standardisering og markedsmodning af moderne danske sygehus- og sundhedsløsninger. Projektet udløber i 2013.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer har især været involveringen af virksomheder med den offentlige sektor, forskning og klinik for derigennem at udvikle salgbare produkter.

MTIC som operatør, og deres tilstedeværelse på hospitalet i Horsens, har medført både kommercialisering af produkter, udvikling af produkter og tilegnelse af midler til diverse projekter. I alt har 21 virksomheder været involveret i Horsens regi, og der er indtil videre skaffet ekstern funding til 16 projekter.

MTIC har haft sparring med mere end 250 forskellige projekter/virksomheder. 28 af disse har fået betalt ekstern eksperthjælp af en eller flere eksperter, alt efter, hvad der har skabt værdi for virksomheden og produktet.

UNIK har 40 virksomheder involveret i projekter, og flere af disse har allerede nu udviklet nye produkter i partnerskab med videninstitutioner og offentlige aktører.

Intelligent Offentlig Efterspørgsel har især haft den effekt, at der er blevet sat fokus på vigtigheden af offentlige indkøb indenfor velfærdsinnovation, og der er nye modeller på vej.

Udfordringer

Særlige udfordringer som skal adresseres indenfor velfærdsinnovation er mangfoldige. Den overordnede udfordring er: Hvordan skaber man økonomisk og social bæredygtig velfærd? Dette er centralt i det meste af verden, og vejen til at skabe et erhvervsmæssigt vækstområde i Danmark indenfor velfærdsinnovation, handler om at finde radikale innovative løsninger til denne udfordring. Både teknologiske og ikke-teknologiske.

Dette rummer fokus på tendenser, som også pointeret i Regeringens innovationsstrategi: Fokus på mulighederne for grøn vækst (bæredygtig velfærdsteknologi), øget samarbejde mellem vidensinstitutioner og erhvervsliv, og et bredere syn på innovationsindsatsen, hvilket kræver at social innovation indtænkes.

Initiativer i 2013-2014

- Bio-X Denmark - Kompetente medarbejdere, iværksætter og produktudvikling. Bio-X Denmark er en platform for sundhedsinnovation, forskning og efteruddannelse. Hovedformålet er at forbedre den erhvervsrettede sundhedsinnovation, og skabe et solidt grundlag for opstart af nye, stærke virksomheder. Platformen tager fat i de styrker, som vi har i regionen, med stærke forskningsmiljøer og et højkompetent universitetshospital. Bio-X handler overordnet om:
  - Innovativ (bæredygtig) produktudvikling til sundhedssektoren
  - Iværksætter i inden for sundhedsinnovation
  - Projektmodning af ideer, der opstår på tværs af fag
  - Et internationalt netværk af tværfaglige miljøer og industri med fokus på sundhedsområdet
  - Fremme kompetencer, der kan skabe innovation i sundhedssektoren og erhvervslivet
- Virksom Velfærd. Vækstforum vil i perioden 2013-2014 undersøge, hvilket indsatser der skal igangsættes inden for velfærdsinnovation. Indsatser, der tager afsæt i de særlige udfordringer på området. Dette vil ske ved at mobilisere partnerskaber på tværs af sektorer, og i samarbejde med indsatserne inden for Smart Region, Competenceudvikling og Innovation og Forretningsudvikling.

Turisme

Hvad er der allerede sat i gang inden for Turisme?

Vækstforum har med *Handlingsplan 2015 - Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland* koncentreret sin turismeindsats på de forretningsområder og aktører, som vil levere afgørende bidrag til ny vækst. Det er sket på baggrund af en analyse af turismens vækstpotentiale, som viste et vækstpotentiale på 1,5 mia. kroner i 2015, hvis der arbejdes målrettet med udvikling af turismen.

Indsatsen fokuserer på forretningsområderne *Stærke feriesteder*, *Mersalg* og *Erhvervsturisme* og en række tværgående indsatser, som skal øge kvalitets- og produktudvikling, samt styrke kompetenceudvikling og markedsføringsindsatsen. Aktiviteterne i handlingsplanen gennemføres i perioden 2012 til 2015.

Forretningsområdet *Stærke Feriesteder* drejer sig om at udvikle kystturismen med udgangspunkt i de regionale styrkepositioner i Ringkøbing-Skjern og Djursland. Målet er at videreudvikle nogle konkurrencedygtige feriesteder i international målestok ved at styrke aktiviteterne, kvaliteten og synligheden.

Forretningsområdet *Erhvervsturisme* bygger på de regionale styrkepositioner i Aarhus og Herning vedrørende konferencer, messer og mødeindustri. Indsatsen skal blandt andet tiltrække flere typer af erhvervsturister og gøre deres oplevelse bedre.

Forretningsområdet *Mersalg* har fokus på at udvikle tre stærke destinationer med udgangspunkt i Limfjorden, Hærvejen og Gudenåen. Målet er både at tiltrække nye turister og øge deres forbrug gennem nye samarbejder omkring oplevelser, ydelser og markedsføring.

Midtjysk Turisme er ansvarlig for den regionale koordinering og videnudveksling og gennemfører samtidig en række tværgående indsatser, hvor hovedparten er igangsat med Socialfondsprojektet *Det professionelle turisterhverv*.

Region Midtjylland er tilsagnsmodtager på projektet *Oplevelsesbaseret Kystturisme*, som er et tværregionalt projekt, der drejer sig om at vende tilbagegang til fremgang i kystturismen. Projektet har et samlet budget på 53 mio. kroner og Videncenter for Kystturisme (CFK) er projektleder på projektet, der gennemføres i perioden 2012 til 2014. CFK er et nationalt videncenter bl.a. medfinansieret via den regionale turismeindsats i Region Midtjylland.

I 2013 påbegyndes en tværgående evaluering af alle projekter under handlingsplanen for turisme, som både skal danne grundlag for justeringer, der kan styrke effekten i de enkelte projekter og danne grundlag for styrket policyudvikling i forbindelse med næste handlingsplan.

Udover de igangsatte projekter under *Handlingsplan 2015 - Ny VÆKST i turismen i Region Midtjylland* videreføres arbejdet med udvikling af internationale oplevelsesfyrtårne i Ringkøbing-Skjern (KRAFT), Herning (MCH Time World), Randers (Planet Randers) og Norddjurs kommuner (Havets Hus) i 2013 og 2014.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer har indtil videre været at turismeaktørerne har fået et styrket fælles fokus på professionalisering og kommercialisering, samt at samarbejdet er styrket. Der er hermed skabt et øget fokus på vækst og udvikling blandt aktørerne.

Udfordringer

Turismehandlingsplanen er i overensstemmelse med anbefalingerne fra OECD om at sætte fokus på effekter og systematisk policyudvikling samt et øget internationalt fokus. I forhold til kystturismen arbejdes der med klyngeudvikling med udgangspunkt i Videncenter for Kystturisme som en central aktør.

Til regeringens vækstteam for turisme og oplevelseserhverv er der peget på udvikling af flere oplevelser, højere kvalitet, stærkere innovative destinationer og virksomheder blandt andet gennem partnerskaber, hvilket er i overensstemmelse med den regionale turismehandlingsplan. EU kommissionens "Blue Growth"-strategi adresser kystturismens udfordringer og muligheder for at skabe vækst i Europa.

Initiativer i 2013-2014:

- International vækst i turismen – med afsæt i turismestrategien. Turismeindsatsen skal medvirke til styrke erhvervet internationalt, men indsatsen er indtil videre kun i begrænset omfang tænkt ind i en sammenhængende international strategi. Denne udfordring vil blive taget op i 2013 – 2014 gennem udviklingen af en international strategi for turismen, der blandt har som formål at afdække finansieringsmuligheder via EU, politiske og faglige netværk samt muligheder for et øget samspil mellem EU og de regionale programmer og indsatser.
- Vækst gennem tværgående samspil og netværk – med afsæt i turismestrategien. Målet med denne indsats er at opnå en større synergi mellem turismeindsatsen og Vækstforums øvrige indsatsområder. Turisme vil i samspil med f.eks. med fødevareområdet og energi- og miljøområdet kunne bidrage positivt til at skabe opmærksomhed og synlighed om regionens styrkepositioner både nationalt og internationalt.
- Der forventes i 2013 to mindre ansøgninger fra de *Stærke feriesteder* under den godkendte ramme i handlingsplanen for turisme, som en udmøntning af fase 2 i den planlagte indsats.
- Der forventes igangsat et nyt Socialfondsprojekt i 2013 med det formål at udnytte udpegningen af Aarhus som Europæisk Kulturhovedstad i 2017 til at skabe en øget international turisme.

Generelle rammebetingelser

I tillæg til det fokuserede arbejde med de fire strategiske indsatsområder, vil Vækstforum i 2013-2014 også fortsætte arbejdet med at forbedre de generelle rammebetingelser for de midtjyske virksomheder. Indsatsen er koncentreret omkring:

- **Uddannelse og kompetenceudvikling**
En del af grundlaget for regionens konkurrencedygtighed er et højt kompetenceniveau blandt medarbejdere og ledere i Region Midtjyllands virksomheder. Derfor er der fokus på at skabe gode rammer for en såvel kort- som langsigtet kvalificering og udvidelse af arbejdsstyrken, for at være forberedt når konjunkturerne vender, og når konsekvenserne af den demografiske udvikling for alvor slår igennem på arbejdsmarkedet. For at sikre størst effekt er indsatsen på uddannelses- og kompetenceområdet tænkt sammen med erhvervs- og beskæftigelsespolitikken i Regionen.
- **Innovation og forretningsudvikling**
Indsatsen for innovation og forretningsudvikling skal bidrage til at skabe bedre rammer for, at de midtjyske virksomheder kan udvikle deres forretningsgrundlag, styrke deres internationalisering og arbejde systematisk og strategisk med innovation og løsninger på samfundsmæssige udfordringer. Løsningerne fordrer støtte til internationale og regionalt dækkende internationaliserings- og forretningsudviklingsprogrammer, men også eksperimenterende og tværgående innovationssamarbejder mellem virksomheder, mellem offentlige og private parter samt tværdisciplinære indsatser fra videnmiljøer.
- **Digitalisering (med fokus på Smart Region)**
Digitaliseringsindsatsen bevæger sig i stigende grad fra at have haft sit primære fokus på at forbedre små og mellemstore virksomheders adgang til specialiseret it-viden til at blive en mere bredt favnende indsats, hvor fokus er på at skabe nye offentlig-private partnerskaber, der skal samarbejde om kreative ikt-baserede løsninger, som både kan bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer og kan udvikle nye markeder for regionens virksomheder. Indsatsen vil i 2013-2014 også have fokus på at danne rammerne for, at virksomheder og borgere kan engagere sig i regionale udviklingsprocesser gennem åbne og demokratiske innovationsplatforme.
- **Iværksætteri**
Iværksætterindsatsen sigter mod at forbedre rammerne for, at der etableres flere nye virksomheder i Region Midtjylland, og ikke mindst for at de overlever og hurtigt udvikler sig og bliver til nye vækstvirksomheder, så de, sammen med de etablerede virksomheder, kan bidrage til vækst og værdiskabelse i regionen. Der er stort fokus på at fremme iværksætteri på alle niveauer i uddannelsessystemet, men også rådgivning og bedre adgang til kapital til iværksættere og nye virksomheder spiller en væsentlig rolle i indsatsen.

Arbejdet med de generelle rammebetingelser vil både understøtte indsatsen i forhold til de strategiske satsningsområder, og have en generelt sigte på virksomheder inden for samtlige brancher og erhvervsområder i Region Midtjylland.

Uddannelse og kompetenceudvikling

Hvad er der allerede sat i gang inden for Uddannelse og kompetenceudvikling?

Vækstforum har via partnerskabet med VEU centre, andre uddannelsesinstitutioner og kommuner igangsat en ambitiøs og nyskabende indsats i form af store programmer, der skal sikre en velkvalificeret og tilstrækkelig arbejdsstyrke.

Mhp. at sikre arbejdsstyrkens kvalifikationer har Vækstforum igangsat *KOMPETENCEmidt*, som har fokus på at igangsætte mere og bedre efteruddannelse for især kortuddannede i små og mellemstore virksomheder. Midlet hertil er et styrket samarbejde mellem uddannelses- og beskæftigelsesaktører og virksomheder, som herved får bedre muligheder for at udnytte de mange eksisterende muligheder for kompetenceudvikling. I version 2 af programmet er jobrotation inddraget som et vigtigt værktøj i forhold til kompetenceudvikling af den ledige del af arbejdsstyrken. *KOMPETENCEmidt* løber i 2013 og 2014.

I hele Skandinavien er konkurrencekraften afhængig af en velkvalificeret arbejdsstyrke, derfor suppleres *KOMPETENCEmidt* af *Interreg-projektet SkanKomp* (Skandinavisk Kompetenceudviklingsnetværk), der bygger oven på *KOMPETENCEmidt*, idet det er formålet at medvirke til at professionalisere såvel uddannelsesinstitutionerne som virksomhederne i forhold til at arbejde med sidstnævntes uddannelsesbehov, men med inddragelse af erfaringer fra hele Skandinavien. *SkanKomp* slutter medio 2013.

Mhp. at øge arbejdsstyrken har Vækstforum igangsat en indsats, der har til formål at *fastholde udenlandsk arbejdskraft og udenlandske studerende*, da begge grupper tilfører arbejdsstyrken dels volumen og dels efterspurgte kvalifikationer. Indsatsen blev igangsat i højkonjunktur, men er stadig aktuel. Også forsøget på at udvide arbejdsstyrken med grupper, der i dag er på kanten af arbejdsmarkedet, er adresseret med projekt *Beskæftigelsesfremme for ADHD ramte i Randers området*. Der arbejdes også med at øge tilbagetrækningsalderen i projekt *Flexseniority - en 3karriere*, der arbejder dels på afklaring af seniorer i forhold til deres seniortilværelse, dels på ansættelse af seniorer i offentlige og private virksomheder og dels på modning af virksomheder i forhold til deres seniorarbejdsstyrke. Initiativerne kører i 2013 og 2014.

Effekt

Effekten af indsatsen på efteruddannelsesområdet har først og fremmest været, at der er skabt et velfungerende samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne, der over for virksomhederne repræsenterer hele paletten af efteruddannelses tilbud, ikke bare den enkelte institutions. Dermed er der også skabt én indgang til efteruddannelse. Der er udviklet et korps af uddannelseskonsulenter, der opfattes som kompetencepartnere i stedet for sælgere. Samarbejdet har bevirket, at virksomhederne er mere tilfredse med kontakten med uddannelsesinstitutionerne.

Den opsøgende virksomhed, der er resulteret i 10.000 virksomhedsbesøg, har betydet, at uddannelsesinstitutionerne har fået kontakt til SMV'er, de aldrig tidligere har besøgt, og som har svært ved at få gang i efteruddannelsesindsatsen af medarbejderne. Mere end 7.000 medarbejdere er blevet uddannet som følge af indsatsen.

Indsatsen for udenlandsk arbejdskraft og udenlandske studerende i regionen har været med til at skabe en bedre modtagelse for udenlandske borgere, der henvender sig hos den lokale borgerservice. Det er ligeledes blevet lettere og mere overskueligt for virksomheder, at få deres udenlandske arbejdskraft registreret i det offentlige Danmark. Indsatsen for de studerende har

været med til at gøre virksomhederne opmærksomme på de ekstra ressourcer, som udenlandske studerende kan tilføre vores erhvervsliv. Fremadrettet arbejdes der i høj grad på at sikre en god lokal inklusion i samfundet for såvel arbejdstager/studerende som deres familier for at sikre, at de dels bliver så længe, der er brug for dem rent arbejdsmæssigt, og dels for at de vil gøre god reklame for regionen, så det også fremadrettet bliver let at tiltrække udenlandsk arbejdskraft og studerende.

Projektet *Beskæftigelsesfremme for borgere med ADHD* har udviklet et screenings værktøj, der giver jobcentrene mulighed for at spotte borgere med ADHD og derved kunne iværksætte de rette beskæftigelsesrettede initiativer.

Seniorprojektet, *en3karriere*, har udviklet et vejledningskursus, som kan hjælpe med at afklare seniorer i f.t. hvordan de skal forholde sig til deres fremtid enten på job, som efterløkker eller som pensionist. Endvidere har projektet udviklet metoder, som kan bruges i jobcentrene til at fastholde seniorer i arbejdsstyrken og øge deres succes i jobsøgning.

Udfordringer

To af de største udfordringer, vi generelt står overfor, er at øge dels produktiviteten og dels beskæftigelsen. Grundlaget for begge er en velkvalificeret arbejdsstyrke, som også er grundlaget for virksomhedernes konkurrencedygtighed. Sammenhængen er klar: jo højere uddannelse jo højere produktivitet. Også innovationskraften er afhængig af adgangen til kvalificeret arbejdskraft, og betydningen heraf er stigende. Behovet for menneskelig kapital dækker meget mere end højtuddannede, det gælder også faglært arbejdskraft samt en bred vifte af kompetencer i arbejdsstyrken generelt.

Øget beskæftigelse betyder behov for en større arbejdsstyrke, et behov som også demografien understreger. Udfordringen er derfor at inkludere flere af de grupper, der i dag er på kanten af eller helt uden for arbejdsmarkedet, ligesom tilbagetrækningsalderen må søges hævet.

Udfordringerne er komplekse og kræver derfor et intelligent policy-mix, derfor må indsatsen på uddannelses- og kompetenceområdet tænkes sammen med erhvervs- og beskæftigelsespolitikken. De tre politikområder griber ind i hinanden, hvorfor det må sikres, at initiativerne på de forskellige områder understøtter hinanden, og at de koordineres. Aktiviteterne skal således gennemføres i partnerskaber mellem de relevante aktører.

Initiativer i 2013-2014

- Medarbejdere til fremtidens industri i Midtjylland
Der bør arbejdes intensivt med at profilere betydningen af og potentialerne i produktionsvirksomhederne med henblik på at forbedre industriens image. Indsatsen består af 3 parallelle spor:
  - 1) For få unge vælger en uddannelse inden for produktionserhverv. Der er behov for nytænkning i formidlingen af uddannelsernes indhold samt de fremtidige jobmuligheder. Indsatsen skal gennemføres i samarbejde mellem folkeskoler, virksomheder, erhvervsuddannelser, erhvervs- og arbejdstagerorganisationer.
  - 2) Virksomhedernes kendskab til de eksisterende erhvervsfremmetilbud og -ordninger er ikke tilstrækkelige. Derfor gennemføres tematiserede kampagner, gå-hjem-møder og lign. Indsatsen gennemføres af eksisterende aktører i erhvervsfremme- og uddannelsessystemet.
  - 3) Inspirationsseminarer med fokus på konkrete, praksisnære temaer/udfordringer. Seminarerne kunne afholdes gennem et samarbejde mellem erhvervsfremmeaktører (lokale erhvervsserviceenheder, innovationsnetværk, GTS m.fl.) og videninstitutioner.

- Kvantitativ udvikling af arbejdsstyrken.
Beskæftigelsen skal øges generelt, derfor er det nødvendigt at øge arbejdsudbuddet. Dvs. arbejde med fastholdelse af allerede ansatte samt inklusion af udenforstående. F.eks. via en indsats for personer på kanten af arbejdsmarkedet som seniorer, førtidspensionister, langtidsledige og sygedagpengemodtagere med henblik på at sikre de forskellige gruppers forbliven på arbejdsmarkedet eller genindtræden f.eks. ved hjælp af kompetenceafklaringer, hjælp til socialøkonomiske virksomheder, dialog med virksomhederne evt. i klynger om de forskellige grupper, mentorordninger, kompetenceforløb sammen med målrettet praktik og jobrotationsforløb. Denne del af indsatsen skal ses i sammenhæng med den kommende EU-strukturfondsperiode, hvor et øget fokus på inklusion som led i at skabe vækst vil udgøre en del af Socialfondsprogrammet.

Innovation og forretningsudvikling

Hvad er der allerede sat i gang inden for Innovation og forretningsudvikling?

Vækstforum har igangsat en række programmer og internationale aktiviteter, som giver små og mellemstore virksomheder (SMV) adgang til viden om internationale markeder, kontakter, og samarbejdsmuligheder, der skal øge eksporten og tiltrække udenlandske investeringer og EU-midler til Midtjylland. Vækstforum viderefører og målretter sin indsats via sin investering i internationaliseringsprogrammet *GLOBALmidt*, *Vestdansk Investeringsfremme*, *Europe Enterprise Network* i 2013-2014 og støtten til *Midtjyllands EU kontor i Bruxelles* i 2013-2015.

Ligesom mere internationalt fokus er et vigtigt element i forretningsudvikling i SMV, er også strategisk samarbejde med kunder og leverandører, produktudvikling og investering i ny teknologi mv., faktorer, som kan øge virksomheders konkurrenceevne. Vækstforum har igangsat forretningsudviklingsprogrammet *Vækstmidt accelerator*, et *Netværksprogram* og flere *klynge-initiativer* i perioden 2013-2014, hvor igennem SMV via rådgivnings- og netværksaktiviteter udfordres for at opnå ny vækst, indtjening og beskæftigelse.

Vækstforum har igangsat initiativet *Genvej til ny viden*, der er søgt forlænget til oktober 2014. Projektet adresserer behovet for at løfte innovationshøjden og forretningsudvikling i flere af regionens SMV'er gennem samarbejde med forskere.

Vækstforum har igangsat initiativet *Kreative Partnerskaber - kreativ innovation som driver for morgendagens forretningsområder* (nyt navn er *more.creativity*), der foreløbig forventes at løbe til 2017. Initiativet har fokus på at udnytte regionens kreative potentiale og skabe erhvervs-mæssig vækst i og via de kreative erhverv. Initiativet inkluderer fremadrettet også *Shareplay*, som arbejder med at skabe innovationsbaseret vækst i medievirksomheder i Region Midtjylland og Region Nordjylland.

Effekt

Effekterne af de igangsatte initiativer har været forskelligartede afhængig af de adresserede udfordringer.

Inden for forretningsudviklingsprogrammerne har effekten indtil videre været, at der er støttet 535 virksomheder i perioden 1. januar 2009 til maj 2012. Virksomhederne har indgået i individuelle eller kollektive forretningsudviklingsforløb. I en evaluering af indsatsen fra september 2012 vurderer næsten 85 % af virksomhederne, at de har forbedret deres kompetencer indenfor eksempelvis innovation, internationalisering eller strategisk ledelse, og over 80 % af virksomhederne vurderer, at de har styrket deres konkurrenceevne ved at deltage i programmerne.

Vækstforum har desuden foretaget en strategisk oprustning på områder, der kan blive morgendagens forretningsområder. Effekterne er nye netværksdannelser i f.t. nye forretningsområder, flere forsknings-samarbejder og konkrete produktoutput.

Udfordringer

Vækstforum vil også fremover understøtte at der udvikles mere professionelle klynger og netværk og sørge for en tæt koordination med eksisterende og nye statslige innovationsordninger, herunder ikke mindst et nyt nationalt program for vidensbaseret innovation og fremtidens nationale klynge- og netværksindsats. Vækstforum vil foretage administrative forenklinger af eksisterende ordninger, så de mest muligt rettes til virksomhedernes udviklingsbehov.

Initiativer i 2013-2014

- Fremtidens industri i Midtjylland
På grund af den internationale konkurrence har industribeskæftigelsen, på trods af stigende produktivitet, i en årrække, været stærkt faldende. 2013-2014 skal et nyt initiativ understøtte ny vækst og beskæftigelse i industrien. Det skal ske ved at samle vigtige aktører i en "industrial partnerskabsaftale" og via et program for *industrial forretningsudvikling*, støtte til opstart af *industriinkubatorer* og en *kampagne for at rette op på industriens image* – ikke mindst blandt unge.

Videreførelse af igangværende initiativer/nye initiativer, der tager direkte afsæt i igangværende initiativer:

- Vidensamarbejde/Genvej til ny viden.
Midtvejsevalueringen af *Genvej til ny viden* viser positive resultater og det påpeges, at der mangler et tilsvarende initiativ på nationalt niveau. Derfor undersøges det, hvordan erfaringer fra projektet kan videreføres i den nationale innovationsindsats.
- Kreativ Innovation
Vækstforum vil med sit engagement i Aarhus 2017 og udfoldelsen af initiativet Kreative Partnerskaber styrke den erhvervsmæssige udnyttelse af regionens kreative potentiale. Vækstforum har en klar ambition om at præge den nationale dagsorden, blandt andet ved at understøtte tværregionale projekter og aktører. Vækstforum vil udnytte det internationale potentiale i de kreative erhverv ved at have fokus på mulighederne i EU-programmet Creative Europe og deltage i globale netværk som Districts of Creativity.

Digitalisering (med fokus på Smart Region)

Hvad er der allerede sat i gang inden for Digitalisering?

Digitalisering er stadig en af den centrale vækstdrivere for regionens virksomheder. Derfor har Vækstforum iværksat en række initiativer, som skal give de bedste vilkår for at virksomheder kan udnytte de digitale muligheder strategisk.

Ikraftinitiativet – it som innovativ drivkraft, har i snart fem år hjulpet små og mellemstore virksomheder i hele regionen med inspiration og adgang til specialiseret it-viden. Via lokalt placerede it-netværksagenter er der taget udgangspunkt i virksomhedernes egne behov, og bygget bro til den rette it-viden som kan hjælpe dem med at skabe innovation i deres virksomhed. Initiativet afsluttes i sin nuværende form den 1. juni 2013, og der vil i den kommende periode være fokus på at bevare de positive effekter til gavn for regionens virksomheder og at sikre en overordnet læringsopsamling.

Som en udløber af partnerskabsaftalen mellem Region Midtjylland og regeringen fra 2010 blev der indgået en samarbejdsaftale mellem Region Midtjylland, DELTA og Teknologisk Institut om en *regional forankring af de erhvervsfremmeydelser, der udbydes af det nationale Innovationscenter for eBusiness (IBIZ)*. IBIZ skal styrke de små og mellemstore virksomheders udnyttelse af it i deres forretningsprocesser, og aftalen omfatter, at DELTA og Teknologisk Institut samarbejder med Væksthus Midtjylland om at sikre, at ydelserne fra IBIZ indarbejdes i den poretfølge af tilbud, som Væksthuset stiller til rådighed for regionens virksomheder og iværksættere. Aftalen udløb med udgangen af 2012, men det forventes, at parterne er interesserede i at forlænge samarbejdet.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer har indtil videre været, at det er lykkedes at øge små og mellemstore virksomheders viden om gevinsterne ved samarbejde med it-vidensmiljøer og andre virksomheder om it-baseret innovation. En midtvejsevaluering har vist, at 38% af de virksomheder, som netværksagenterne har besøgt i perioden, er gået videre med konkrete tiltag.

Andelen af virksomheder med relationer til vidensinstitutionerne er 6 gange højere blandt virksomheder, der har været i kontakt med iKraft, end i virksomheder, der ikke har (18% vs 3 %).

Udfordringer

Digitaliseringsdagsordenen er i disse år under forandring i store dele af verdenen. Som EU's Digital Agenda understreger, bør der ske et skifte fra at fokusere på it-optag i erhvervslivet til strategisk udnyttelse af it og udvikling af nye markeder. Herunder i forbindelse med udvikling af løsninger på store samfundsmæssige udfordringer.

Udover at være en udfordring på virksomheds- og brancheniveau er det også noget, der kræver en omstilling i det offentlige. Der må tænkes mere strategisk omkring it, så man bliver i stand til at realisere potentialet i den digitale økonomi og skabe løsninger på tværs af eksisterende fagområder.

Initiativer i 2013-2014

Videreførelse af igangværende initiativer/nye initiativer, der tager direkte afsæt i igangværende initiativer

- Ikraft/it som innovativ drivkraft - tænkes ind i indsatsen for fremtidens produktion

Nye initiativer, som kan udspringe af strategiske samarbejder

- Smart Region.
Vækstforum arbejder på at skabe de optimale rammevilkår for *Smart Cities* i en regional sammenhæng. Indsatsen skaber værdi af samspillet mellem udfordringerne i byernes vækst og digital innovation, der af EU og OECD udpeges som de centrale vækstdrivere i fremtiden. Indsatsen tager bl.a. afsæt i en smart specialisation-strategi med fokus på skabe nye offentlig-private partnerskaber, der skal samarbejde om ikt-baserede løsninger, der både er i stand til at løse samfundsmæssige udfordringer og udvikle nye markeder for regionens virksomheder. Formålet er at give regionens virksomheder de bedste betingelser for digital innovation som afsæt for at udvikle unikke produkter og serviceydelser med internationale afsætningsmuligheder. *Smart Aarhus* er det første regionale initiativ i satsningen, der er startet som et partnerskab mellem bl.a. Aarhus Kommune, Aarhus Universitet, Alexandra Instituttet og Region Midtjylland. I projektet deltager også andre kommuner og virksomheder fra regionen. Der arbejdes bl.a. på at skabe strategisk samspil mellem partnerne med henblik på at udvikle en organisatorisk og teknologisk platform for en *Smart City*. Det er hensigten, at indsatsen udvikles i samspil med andre strategiske indsatser som bl.a. Velfærdsinnovation og Kulturhovedstad 2017. Erfaringer og resultater fra *Smart Aarhus* indsatsen skal løbende bruges til udvikle andre tilsvarende indsatser i regionen, hvor der er potentiale og interesse.

Smart Region-indsatsen skal bidrage til at danne rammerne for, at virksomheder og borgere kan engagere sig i regionale udviklingsprocesser gennem åbne innovationsplatforme. Disse skal både udnytte mulighederne i åbne data såvel som at skabe grundlaget for en inkluderende og smart vækst. Vækstforum vil arbejde videre med potentialet i *Smart Region* i f.t. andre af Vækstforums indsatser indenfor innovation og forretningsudvikling.

Iværksætteri

Hvad er der allerede sat i gang inden for Iværksætteri?

Indsatsen på iværksætterområdet har tre hovedelementer: styrkelse af iværksætterkulturen, styrkelse af iværksætterkompetencer og en forbedret adgang til kapital.

En stor del af aktiviteterne er samlet i programmet *STARTmidt Accelerator*, der er Danmarks største iværksættersatsning. Iværksættere, der modtager rådgivning, vokser hurtigere end gennemsnitligt og de har en højere overlevelsesrate. Rådgivning øger således iværksætternes præstationer og er med til at accelerere virksomhedens udvikling. Det er baggrunden for *STARTmidt Accelerator* programmet, som omfatter følgende aktiviteter: Rådgivning til iværksættere i forbindelse med etablering og udvikling af virksomhed, vækstgrupper, netværk og Platoforløb samt og udvikling af spin-off virksomheder. Programmet videreføres i 2013 og 2014.

Der er desuden igangsat en omfattende indsats for at styrke entreprenørskab i uddannelsessystemet – en indsats, der dækker hele uddannelsessystemet fra folkeskole til universitet. Uddannelsessektorens rolle i forhold til at stimulere innovation og entreprenørskab ses som helt central for den fremtidige vækst og udvikling. Vækstforum har derfor igangsat en indsats, der skal styrke entreprenørskab i hele uddannelsessystemet, fra folkeskole til universitet, med det formål at sikre, at de studerende forlader uddannelsessystemet med kompetencerne til både at skabe nye virksomheder og innovere i eksisterende. Indsatsen videreføres i 2013 og 2014 og omfatter 4 initiativer: *Den Innovative Folkeskole, Entreprenørskab i ungdomsuddannelser, erhvervsuddannelser og korte videregående uddannelser, Entreprenørskab i VIA's uddannelser og Det Entreprenørielle Universitet.*

Kapital er en afgørende faktor i forbindelse med etablering og udvikling af virksomheder, idet uden den nødvendige og meget tidlige finansiering kan nye innovative projekter ikke føres ud i livet. Vækstforum har igangsat en samlet indsats på området for risikovillig kapital og denne indsats videreføres i 2013 og 2014. Indsatsen indeholder følgende elementer: Udvikling og facilitering af regionale Business Angels-netværk, tilknytning af kapitalcoach til kapital søgende iværksættere og øget udbud af risikovillig kapital via den Midtjyske Iværksætterfond, der i 2012 blev etableret med et samlet kapitaltilsagn på 100 mio. kroner.

Effekt

Effekten af de igangsatte initiativer har indtil videre været positiv. Der er rådgivet i alt 650 iværksættere i *STARTmidt Accelerator*-programmet. Rådgivningen er primært ydet indenfor områder som forretningsstrategi, salg, produktudvikling mm. Der er opnået flotte resultater for at styrke området for risikovillig kapital med blandt andet et meget velfungerende regionalt Business Angels-netværk og senest med etableringen af den Midtjyske Iværksætterfond. Indsatsen for at fremme entreprenørskab i undervisningen er bredt forankret i regionens uddannelsesinstitutioner, og der arbejdes både med udvikling af undervisningsmaterialer, kompetenceudvikling af underviserne og virksomhedssamarbejder. Endvidere er der etableret 7 nye studentervæksthuse ved VIA University Colleges campusmiljøer.

Der forventes ikke igangsat nye initiativer på iværksætterområdet i 2013-2014.

Økonomi

Den økonomiske ramme for at videreføre eksisterende eller igangsætte nye initiativer i 2013 og 2014 er beskrevet nedenfor.

Restmidler til regional erhvervsfremme pr. 01.03.2013

Rest i 1000 kr./år	2013	2014
Region Midtjylland	8.730	44.486
EU mål 2 (samlet ramme)	13.626	-
- Regionalfond	0	-
- Socialfond	13.626	-

Bilag 1 - Oversigt over igangsatte vækstforum-initiativer, der rækker ind i 2013-2014

Signatur:

 Igangsat i handlingsplanperioden 2011-2012
 Igangsat i tidligere handlingsplanperiode

Energi og miljø – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

ENERGI OG MILJØ		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Energibesparelser og omstilling til vedvarende energi	Erhvervsudvikling i fjernvarme-sektoren							2015
Teknologi- og forretningsudvikling i energi- og miljøvirksomheder	Erhvervsudvikling inden for biomasse til energi							
	Udvikling & omstilling i vindmølleindustrien							
	CleanTEKmidt, produktudvikling i SMV'er							
	Alger til biogas							
	Implement, gennemførelse af kommunal klimaindsats							
	Energi i Væksten, Skive kommune							2015
Cirkulær økonomi	VAND: Fra global udfordring til regional vækst							
	Rethink Business – Join the circular economy revolution							

Fødevarer – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

FØDEVARER		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Øget værdiskabelse i fødevarerproduktion	Future Food Innovation							
Specialiseret rådgivning	FØDEVAREmidt							
Øvrige fødevarerinitiativer	Madlandet i Vest							
	"Vestkystens Fiskeriklynge Konsum..."							
	Grøn Vækst - fødevarerprogram							
	Food Festival							

Velfærdsinnovation – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

VELFÆRDSINNOVATION		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Forretningsudvikling gennem sundhedsinnovation	MedTech Innovation Center*							
	Partnerskabet UNIK							
	Nat. partnerskab om sundheds- og sygehusinnovation							

* Herunder placeringen af en MTIC-medarbejder på Regionshospitalet Horsens, Regionshospitalet Randers og Aarhus Universitetshospital

Turisme – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

TURISME		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Erhvervsturisme	MCH Time World							
	Erhvervsturisme							
	Erhvervsp. v. større events							
Stærke feriesteder	Kraft – Powers of Nature							
	Planet Randers							
	Stærke feriesteder							
	Videncenter for kystturisme							
Mersalg	Midtjysk Turisme							
	Mersalg							
Turisme i landdistrikter og yderområder	Landbyfornyelse (div. projekter)							

Uddannelse og kompetenceudvikling – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

UDDANNELSE OG KOMPETENCEUDVIKLING		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fastholdelse og bedre overgange	Hold Fast							
	DM i Skills							
Udvidelse af arbejdsstyrken	Modtagelse og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft							
	Fastholdelse af udenlandske studerende							
	Seniorstyrken/Flexseniority							
	Beskæftigelsesfremme for borgere med ADHD i Randers-området							
Efteruddannelse	KOMPETENCEmid (version 1 og 2)							

Innovation og forretningsudvikling – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

INNOVATION OG FORRETNINGSUDV.		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Virksomhedsrådgivning, netværk og øget internationalisering	VÆKSTmid + Accelerator							
	KLYNGEmidt							
	GLOBALmidt							
	Industry Smart Center							
	European Enterprise Network							
	Vestdansk Investeringsfremme							
	MIDTnet							
Øget innovation i de midtjyske virksomheder	Kontaktmæglere (vers 1-2)							
	Genvej til ny viden							
Morgendagens forretningsområder	Scandinavian Game Developers							
	More.creativity							
	Shareplay							
	Aarhus 2017							2015

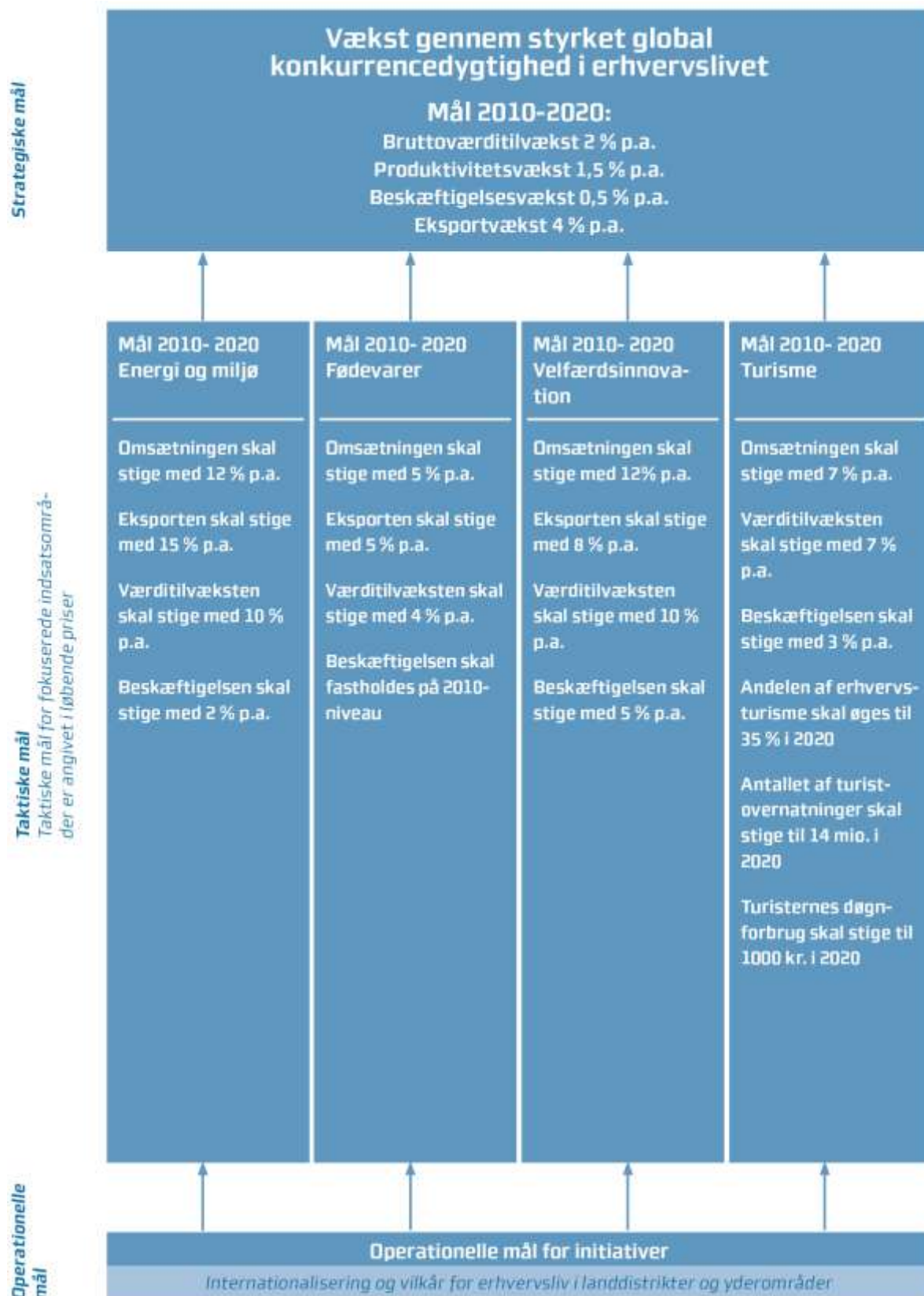
Digitalisering – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

DIGITALISERING		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
iKraft	It som innovativ drivkraft (iKraft)							
	iKraft-kuponer							

Iværksætterier – iværksatte initiativer 2007-2012, der rækker ind i 2013-2014

IVÆRKSÆTTERI		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Entrepreneurship i uddannelser	Entrepreneurielle universitet							
	Styrkelse af entreprenørskab - VIA University College							
	Styrkelse af entreprenørskab i ungdomsuddannelserne og i kvu-uddannelser							
	Styrkelse af innovation og entreprenørskab i folkeskolen							
Iværksætterrådgivning og kapital	STARTmidt +Accelerator							
	Midtjysk iværksætterfond							

Bilag 2 - Erhvervsudviklingsstrategiens mål

Strategiske mål

Vækst gennem styrket global konkurrencedygtighed i erhvervslivet

Mål 2010-2020:

Bruttoværditilvækst 2 % p.a.
 Produktivitetsvækst 1,5 % p.a.
 Beskæftigelsesvækst 0,5 % p.a.
 Eksportvækst 4 % p.a.

Taktiske mål

Mål 2020 Uddannelse og kompetenceudvikling	Mål 2020 Iværksætteri	Mål 2020 Innovation og forretningsudvikling	Mål 2020 Digitalisering
Arbejdsstyrken skal stige til 700.000	Andelen af vækstiværksættere skal stige til 20 %	Andelen af innovative virksomheder skal stige til 60 %	Andelen af virksomheder, som har udviklet nye produkter eller ydelser med it skal stige til 35 %
Udenlandske borgere med ophold til erhverv skal udgøre 1,5 % af befolkningen	Andelen af eksportiværksættere skal stige til 10 %	Nye varer og tjenesteydelsers andel af den samlede omsætning skal stige til 15 %	Andelen af virksomheder, der introducerer nye maskiner og udstyr med it skal stige til 75 %
Overgangsfrekvensen fra gymnasier til videregående uddannelse skal stige til 65 %	Etableringsraten skal stige til 12 %	Andelen af eksporterende SMV skal stige til 15 %	Andelen af virksomheder, som bruger it-systemer i forretningsprocesser skal stige til 30 %
Andelen af en ungdomsårgang, som gennemfører en ungdomsuddannelse, skal stige til 95 %	Venturekapitalinvesteringer pr. indbygger skal stige til 350 kr.	Omsætningen i SMV skal stige med 6 % p.a. i perioden 2010-2020	
Fuldførelsesprocenten på erhvervsfaglige uddannelser skal udgøre 65 %		Andelen af beskæftigede medarbejdere i udenlandsk ejede virksomheder skal stige med 2 % p.a.	
Antallet af årselever på voksen- og efteruddannelse skal stige til 8.000			

Operationelle mål

Operationelle mål for initiativer

Internationalisering og vilkår for erhvervsliv i landdistrikter og yderområder